

פרשת שלח

מקושש עצים

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת: (במדבר טו, לב)

איזה מלאכה עשה

הגמ' (שבת צו, ב) מביאה ג' שיטות בפירוש המילה מקושש, רב יהודה אמר שמואל סובר שמקושש מעביר ארבע אמות ברשות הרבים הוה, במתניתא תנא תולש הוה, רב אחא ברבי יעקב אמר מעמר הוה.

צלפחד

עוד כתוב (שם) תנו רבנן מקושש זה צלפחד, וכן הוא אומר (במדבר טו) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וכו', ולהלן הוא אומר (במדבר כז) אבינו מת במדבר, מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי רבי עקיבא, אמר לו רבי יהודה בן בתירא עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין, אם כדבריך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק.

מעשה בחסיד אחד

הגמ' (שבת קנ, ב) מביא מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו ונמלך עליה לגודרה, ונזכר ששבת הוא ונמנע אותו חסיד ולא גדרה, ונעשה לו נס ועלתה בו צלף, וממנה היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו. וכתב החיד"א (ספרו דבש לפי מערכת צ, פתח עינים שבת קנ, ב) על פי האריז"ל שאומר שאותו חסיד היה גלגול של צלפחד, והיה חייב לתקן החילול שבת שעשה במדבר, וע"י שלא תיקן הגדר תיקן מה שעיוות, וגדל לו צלף שהיה יכול להתפרנס בו, ומרומז בשמו צלפ - חד שגדל לו צלף אחד.

למה הוזכר שהיו במדבר

הק' המפרשים (במדבר טו, לב) למה הקדים שהיו ישראל במדבר, וכתב בספר אוה"ח הק', שלפי שיטת רב יהודה אמר שמואל, שמקושש מעביר ד' אמות ברשות הרבים היה ניחא. דאיתא בשבת (ו, ב) ת"ר סרטיא ופלטתיה וכו' זו היא רשות הרבים, והקשה הגמ' דלחשוב נמי מדבר, דהא תניא איזהו רשות הרבים סרטיא וכו' והמדבר, ותיריך אביי לא קשיא כאן בזמן שהיו ישראל שרויים במדבר כאן בזמן הזה, ופירש"י וזה לשונו בזמן ההוא חשוב רשות הרבים, בזמן הזה אינו מקום הלוך לרבים, וברייתא דקתני והמדבר הא קא משמע לן דאי איכא רבים מצויים עכשיו במדבר תדיר, גם כן הוא בכלל רשות הרבים. ולכן כשרצה התורה להודיע עון המקושש שהוא מעביר ד' אמות לסברת רב יהודה, הקדים לומר ויהיו בני ישראל במדבר, פירוש ובזה הוא שנחשב לו חילול השבת להתחייב מיתה, אבל אם לא היו ישראל במדבר, הגם שהיה מעביר ד' אמות שם אינו חייב שאין לו דין רשות הרבים.

האם צריך ס' רבוא כדי להתחייב על העברת ד"א

ע"י בספר פרדס יוסף (החדש כאן) שמביא שיטת שו"ת יהודה יעלה (סי' פז) שלענין העברת ד' אמות ברה"ר לא צריך התנאי של ששים רבוא, משום דרק הוצאה מרשות לרשות נלמד ממלאכת המשכן, דכתיב ויכלא העם מלהביא, אבל העברת ד"א דנלמד מהלכה למשה מסיני, לא צריך התנאי של ס' רבוא, ולכו"ע די בט"ז אמות. וכו' הפרד"י שלדבריו א"א לתרץ כתירוצו של האוה"ח הק', שלענין העברת ד"א אפילו בזמן שלא היו ישראל במדבר, נחשב המדבר לרה"ר.

אבל לענ"ד אין דבריו נכונים, שאפילו לפי מהרי"א אינו עובר משום העברת ד"א א"כ יש כאן רה"ר, וכבר כתב רש"י (שבת שם) שבזמן הזה אינו מקום הילוך לרבים, דהולכי מדברות לא שכיחי, א"כ פשוט שאפילו לפי מהרי"א אינו חייב משום העברת ד"א.

גדר איסור העברת ד"א ברה"ר

אבל עיקר החידוש של המהרי"א אינו פשוט כלל, דיעו"ש שכתב בעצמו שלפי הראשונים (בעה"מ ור"ן) שגדר מלאכת העברת ד"א הוא כהוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים, משום דד"א הוי מקומו של עולם, אז כשמעבירו חוץ לד"א הוי כאילו הוציאו לרה"ר, א"כ פשוט שגם כדי לעבור על איסור הוצאה צריך לרה"ר שעוברים בו ס' רבוא, כמו לענין הוצאה מרשות לרשות, אלא שכתב שהפרמ"ג כתב שהרמב"ם חולק על הראשונים הנ"ל.

אבל צ"ע שיעוין ברמב"ם (שבת יב, ח) וז"ל הוצאה מרשות לרשות מלאכה מאבות מלאכות היא, ואע"פ שדבר זה עם כל גופי תורה מפי משה מסיני נאמרו, הרי הוא אומר בתורה (שמות ל"ו) איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא, הא למדת שההבאה מלאכה קורא אותה, וכן למדו מפי השמועה שהמעביר ברשות הרבים מתחלת ארבע לסוף ארבע הרי הוא כמוציא מרשות לרשות וחייב. משמע להדיא מדבריו שס"ל כראשונים הנ"ל, דגדר מלאכת העברת ד"א הוא כמו הוצאה מרה"י לרה"ר. וכן משמע ממ"ש הרמב"ם (שבת יב, י) וז"ל הזורק מרשות לרשות או המושיט הרי זה תולדת מוציא וחייב, וכן הזורק או המושיט בידו מתחלת ארבע לסוף ארבע הרי זה תולדת מוציא וחייב, והזורק כל אחר יד פטור. הרי שכתב להדיא דהוי תולדה של מוציא, ולא מלאכה בפני עצמה.

שמא יעבירנה ד"א ברה"ר

על פי דברי מהרי"א רצה הפרד"י ליישב קושיית הראשונים באופן נפלא. דכידוע ביטלו חז"ל מצות לולב ושופר ומגילה בשבת, משום החשש שמא יעבירנה ד"א ברה"ר, והקשו הראשונים למה נקט שמא יעבירנה ד"א ולא נקט שמא יוציא מרה"י לרה"ר. וכתב הפרד"י שלפי דברי מהרי"א ניחא, ובהקדם קושיית הביאה"ל (שמה ד"ה שאין ששים) על אותם השיטות שאין לרה"ר בלי ס' רבוא, מהא דגזרו חז"ל לענין תקיעת שופר שלא לתקוע בשבת, וביטלו עשה דאורייתא לכלל ישראל כדי שלא יבוא לידי חילול שבת, ואי אמרת דהוא דוקא כשיש באותה העיר ס' רבוא, הוא דבר שאין מצוי כלל וכלל, כי אם איזה עיר יחידה בעולם.

ולפי מהרי"א ניחא שאע"פ שכדי לעבור על איסור הוצאה מרה"י לרה"ר צריך ס' רבוא, אבל כדי לעבור על העברת ד"א לא צריך, א"כ הוי שכיח ושכיח. ולפי"ז מיושב למה גזרו רק על העברת ד"א, דאילו משום הוצאה ליכא חשש, שהרי לא שכיח עיר שיש בו ס' רבוא, אבל משום העברת ד"א שפיר יש לחשוש, משום דלא צריך ס' רבוא.

מלאשאצ"ל וחצי שיעור בהעברת ד"א

כעין דברי מהרי"א מביא הגר"י ענגיל (ציונים לתורה יט) בשם הדברי חיים שלגבי העברת ד"א לא בעינן מלאכה הצריכה לגופה. עי"ש שלפי"ז רצה ליישב קושיית הראשונים הנ"ל למה נקט העברת אמות ולא הוצאה מרה"י לרה"ר.

ועל פי זה כתב הגר"י ענגיל ליישב דברי החו"י שסובר שאין צריך שיעור כדי לעבור על העברת ד"א. והוא על פי דברי הרשב"ם (ב"ב נה, א) שהטעם שאינו חייב בהוצאה על פחות מכגורגרת, הוא משום דבשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה, ולא חשיבא הוצאת דבר מאכל חשוב בפחות מכגורגרת, א"כ בהעברת ד"א שמלאשאצ"ל משום שלא נלמד ממשכן, ה"ה שאין שיעור דגם זה נלמד מהמשכן, דכתיב ביה מלאכת מחשבת. אבל גם זה נסתר שהראשונים הסוברים שגדר העברת ד"א הוא הוצאה.

שיטת הרמב"ם

ממשיך האוה"ח הק' שמדברי הרמב"ם (שבת יד, א) משמע שחולק על רש"י, שכתב וז"ל איזו היא רה"ר מדברות ויערים ושוקים ודרכים המפולשין להן, ובלבד שיהיה רוחב הדרך ט"ז אמה ולא יהיה עליו תקרה, משמע שמדבר הוי רה"ר גם בזמן הזה, וק' איך יפרש דברי הגמ'.

ותי' הכסף משנה בשם ה"ר אברהם בן הרמב"ם, שיי"מ שהא דאמרינן כאן בזמן שישראל במדבר וכו', הכוונה הפוכה ממה שרש"י מסביר, אלא שבזמן שישראל חונים במדבר והיו מחנותיהם סדורים בו, היה

לגבן כמו בקעה ושדה ומאי דדמי להו, ובזמן הזה שאין ישראל דרים בו, אלא כל מי שירצה הולך ועובר בתוכו הוא רה"ר. אבל אם כן הדרא קושיא לדוכתיה, למה הוצרך הכתוב לומר ויהיו בני ישראל במדבר. ותי' האוה"ח הק', שהרמב"ם יסבור כהשיטה שהמקושש עבר על מלאכת תולש, כפי שיבואר להלן.

קוצר

למ"ד (שם) דמקושש תולש הוי, כתב האוה"ח הק' דג"כ מוסבר למה הקדימה התורה זה שהיו במדבר, שהלא אמרו רבותינו (חולין פח, א) בדיני כיסוי דם חיה ועוף, שאין מכסין בעפר המדבר, מפני שהיא מלחה ואינה מצמחת, א"כ מנין יצאו צמחים במדבר שתלשם מקושש, לזה הקדים לומר ויהיו בני ישראל במדבר, ואמרו רז"ל (במד"ר פי"ט) שבארה של מרים היה משקה, והיה מעלה גנות ופרדסים, וא"כ היו גדלים צמחים במדבר לתולש. גם לסברת רב אחא בר יעקב שאמר (שבת שם) שמעמר היה, יתישב ג"כ הכתוב בדרך זה.

פרהסיא

עי' ביאה"ל (סימן שמה) שהקשה למ"ד שמקושש מעביר ד"א בר"ה הוה, הרי בודאי לא עשה המלאכה בפירסום בפני כל, רק רחוק מן המחנה, מדכתיב וימצאו, ובודאי לא היה שם הס' רבוא ישראל, א"כ למה היה חייב מיתה.

[ועי' לקמן שהבאנו דברי התוס' (לפי הבנת הגרע"א) שהמקושש חילל שבת בפרהסיא, ומשום כך היה משה רבינו מסופק אולי מיתתו בסקילה כמו בעובד ע"ז, עי"ש, א"כ לדבריו ע"כ שחילל שבת בתוך המחנה].

ותי' הביה"ל על פי המיוחס להר"ן בשם הרא"ה, על מה שאמר בגמרא כאן בזמן שהיו ישראל שרויין במדבר וכו', כתב שם בתירוץ השני דאפשר לומר דבאותו זמן אפילו שאר מדברות שהיה להם דרך לשם לאותו מדבר הוי ר"ה, דאע"ג דפירש רש"י ובה"ג דלא הוי ר"ה אלא של ששים רבוא, לאו דבעינן ששים רבוא אלא שיש כאן דרך לששים רבוא, כלומר שיהא רגילין לילך שם אנשים רבים תדיר כששים רבוא, וכאן הרי היו השיירות מצויות של ששים רבוא ואף על פי שלא היו כולם כאן בדרך כאחד.

האם צלפחד היה מומר

השואל בשו"ת חת"ס (ו, נו) התקשה בדברי רש"י בחומש, דבנות צלפחד לפי שעה דברו, אם אין אנו חשובין כבן תתיבם אמנו, וקשה לשיטת המרדכי דמומר אינו זוקק אשתו ליבום משום דאינו בהקמת שם בישראל, וקיי"ל המחלל שבת בפרהסיא הרי הוא מומר לכל התורה, א"כ לא הוה אשת מקושש זקוקה ליבום כלל.

וכתב החת"ס מנ"ל שחילל שבת בפני עשרה מישראל, אלא דכתב רש"י בפרשת מקושש על הפסוק ויביאו אותו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה, שהיה בא וחבילתו על כתיפו לפני משה ואהרן וכל העדה, וא"כ הרי היה כאן כל העדה. אבל זה אינו אלא למ"ד מקושש מעביר ד' אמות הוה, דלמ"ד תולש או מעמר לא שייך דברי המדרש הנ"ל, וא"כ י"ל שלא היה כאן עשרה מישראל ומדרשים חלוקים. [אבל עי' לקמן שהבאנו דברי התוס' שכתב להדיא שהיה בפרהסיא.]

עוד תי' השואל דמקושש לשם שמים נתכוון, וכמ"ש תוס' (ב"ב קיט, ב), א"כ לא היה מומר, אבל תמה עליו החת"ס, דכשם שכוונתו לא יצילהו ממיתה, כך לא הצילהו מלדונו כמומר, כי אין לנו אלא מה שעיינו רואות, כמ"ש המהרש"א.

מי שהיה הולך בדרך ואינו יודע מתי שבת

לגבי עיקר קושיית האוה"ח הק' למה נקט במדבר, בפירוש רבינו בחיי עה"ת תי' בכמה אופנים. דאפשר לומר שיכלול מה שהזכיר המדבר בחטא המקושש, לרמז על כל מי שהולך במדבר בדרך רחוקה ואינו יודע איזה יום הוא, שחייב לשמור את השבת ואינו רשאי להפטר בכך, כיצד יעשה מונה ששה ושובת יום

אחד, כמו שהזכירו רז"ל (שבת סט, ב). והטעם בזה על דרך האמת לפי שכל אחד ואחד מן השבעה היא שבת, שהרי בששת ימי בראשית כל השבעה פעלו ושבתו, וכאשר באה שבת ופעלה פעולתה המנוחה והתענוג, אז שבתו כלן בפעולתם, ואז היתה מנוחה לכלן גם לעצמה. ואף על פי שישראל במדבר היו מכוונים הימים והשנים על פי חשבון ואי אפשר להם לטעות, רמז לך הכתוב על כל מי שהולך בדרך ואינו יודע באיזה יום שבת, שהוא חייב מיתה אם לא ישמור את השבת אפילו במדבר.

משמע מדבריו שהטעם שצריך לשבות יום אחד אינו רק מספק, אלא שאפילו אם אינו שבת, יש בו ענין של שבת, וזה דבר נפלא.

כעין דבריו מצינו בשו"ת רדב"ז (א, עו) שנשאל איך זה שכל אחד בעולם שובת בזמן אחר, וענה לו כי השבת נמסרה לכל אחד מישראל, שנאמר כי אות היא ביני וביניכם, וכמו שאות הברית הוא לכל א' וא' כן השבת נמסרה לכל א' וא', וכיון שהשבת נמסרה לכל א' בכל מקום שהוא מונה ששה ימים ובסוף הששה עושה שבת, שהוא זכר למעשה בראשית שנאמר, כי ששת ימים עשה ה' וגו'. שאם אין אתה אומר כן אפילו בארץ ישראל יש חילוק קצת בין המקומות השונות. מוסיף הרדב"ז שגדולה מזו אמרו המהלך במדבר ולא ידע מתי הוא שבת מונה ו' ימים מיום שטעה ומקדש שביעי, ומברך בו ברכת היום ומבדיל במוצאי שבת, ואעפ"י שאינו עושה בכל יום אלא כדי חיו, ה"מ מפני שהוא ספק שמא הוא שבת לכל בני אותו המחוז אשר הוא בו וחל עליו איסור שבת, מ"מ למדנו מדחייבוהו לקדש שביעי, משמע דלכל אחד נמסר לעשות זכר למעשה בראשית כל חד וחד כי אתריה. מבואר בדבריו ג"כ שזה שעושה יום אחד "שבת" הוא מעיקר הדין, ולא רק שלא תשתכח שבת, וזה דבר נפלא עד למאוד.

צלפחד לשם שמים התכוון

כותב התרגום יונתן, והווי בני ישראל שריין במדברא, גזירת שבתא אשתמודע להון ברם קנסא דשבתא לא אשתמודע להון, קם גברא מדבית יוסף אמר במימריה איזיל ואתלוש קיסין ביומא דשבתא ויחמוון יתי סהדיא ויתנון למשה, ומשה יתבע אולפן מן קדם יי וידון יתי, ובכך אשתמודע קנסא לכל בית ישראל, ואשכחו סהדא ית גברא כד תליש ועקר קיסין ביומא דשבתא. רצה לומר שלא ידעו איזה מיתה הוא העונש למחלל שבת, וצלפחד חילל שבת כדי שידעו מה העונש של המחלל שבת.

והק' המהרש"א (ב"ב קיט, א) היאך חטא באיסור שבת כדי לידע באיזה מיתה דנין המחלל שבת. ותי' דכיון שלא היה צריך למלאכה זו אלא לידע באיזו מיתה ממיתין אותו, הווי ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה, כמו חופר גומא ואימו צריך אלא לעפרה שהוא פטור לר"ש. אבל בדיני אדם בוודאי היה חייב מיתה, שלא ידעו העדים שהתרו בו שהוא עשה על דעת זו, ואינן אלא דברים שבלב, ודנין היו אותו למיתה על פי העדות.

והנה כתבו התוס' (ב"ב קיט, ב), שמעשה המקושש היה בתחלת הארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, מיד אחר מעשה מרגלים, דאמר במדרש דלשם שמים נתכוין, שהיו אומרים ישראל כיון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים, שוב אין מחויבין במצות, עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים, וקשה כנ"ל איך היה מותר לו לחלל שבת בגלל זה, ותי' המהרש"א דלהנ"ל ניחא, דה"ל נמי מלאכה שאינה צריכה לגופה.

[דרך אגב מבואר במהרש"א שחולק על הדברי חיים שאין פטור של משאצ"ל בהעברת ד"א.]

ועי' בקו"ש (ב"ב אות שס) שתמה על מה שכתב המהרש"א שב"ד הרגו אותו משום שלא ידעו על כוונותיו, דהא כתיב ויאמר ה' אל משה מות יומת האיש, א"כ מבואר שאפילו כלפי שמיא שידעו שהתכוון כדי שידעו איזה מיתה, היה מחויב מיתה. ועי' בספר בית האוצר (מערכת א אות ד) שג"כ הק' כנ"ל ותי' דתורה לאו בשמים היא, ולכן אפילו אם היו אומרים לו מן השמים שהיה מלשאצ"ל, עדיין היו הורגין אותו. אבל עי"ש שמסופק האם במ' שנים שהיו במדבר היה הדין של תורה לאו בשמים, דכל זמן שעדיין קיים נתינת התורה, לא שייך תורה לאו בשמים, דא"כ לא היה שייך להוסיף על התורה. אבל עדיין יש להעיר, דבפשטות לענין

בירור המציאות לא קיים הכלל של תורה לאו בשמים היא, עיין בזה באריכות בהקדמה של הגר"ר מרגולית לספר שו"ת מן השמים, ואכמ"ל.

עשיית מלאכה באונס האם מקרי משאצ"ל

כעין דברי המהרש"א איתא ג"כ בשו"ת מהרי"ק (סימן קלז) שכתב שגוי האומר לישראל בשל לי ואי לא קטילנא לך, שאין כאן אלא איסור דרבנן, כיון שהישראל לא היה צריך לאותו ביטול, אלא להנצל ממיתה, הוה ליה מלאכה שאין צריך לגופה, מידי דהוה אהורג את המזיקים כדי שלא ימיתוהו, דהויא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ופטור ומותר לר"ש, דקי"ל כוותיה לדברי ר' יצחק. ועי"ש שמיישב בזה קושיית האחרונים, דהנה איתא ביבמות (קכא, ב) דההוא עובד כוכבים דהוה קאמר ליה לישראל קטול אספסתא ושדי לחיואי בשבתא, ואי לא קטילנא לך כדקטילנא לפלוני בר ישראל, דאמרי ליה בשיל לי קדירה בשבת ולא בשיל לי, וקטילתיה. וכתבו בתוס' (סנהדרין עד, ב) דשמא לא היה בקי בהלכה, דמן הדין לא היה לו למסור עצמו במקום הנאת עצמן של עכו"ם. והק' האחרונים דילמא מסר נפשיה מצד מידת חסידות, כשיטת התוס' (ע"ז כז, ב) דמצד מידת חסידות יש למסור נפשיה על כל עבירות שהדין הוא יעבור ואל יהרג. ותי' מהרי"ק דכאן שאין כאן אלא איסור דרבנן ליכא מידת חסידות, ויותר מזה מצינו באסתר שלא מסרה נפשה לקטלא משום דקרקע עולם היא.

ועי"ע בשו"ת חוות יאיר (סי' קפג) דג"כ נקט שמלאכה שעושה לגוי כדי שלא יהרגנו, מקרי מלשאצ"ל.

אבל כבר העירו עליהם, דמלשאצ"ל פירושו שאינו עושה המלאכה לאותו תכלית שעשו אותו במשמכן, א"כ כאן שהמלאכה נעשה כדי שהגוי יהנה מהביטול, שפיר הוי כמו כל מלאכה, ואע"ג שהסיבה שהוא עושה המלאכה אינו אלא כדי להציל חייו, אבל המלאכה נעשה בשביל התכלית שהיה במשמכן. הגע בעצמך מי שמבשל במסעדה ומקבל בשביל זה משכורת, וכל מטרתו בעשיית המלאכה אינו אלא כדי שירוויח כסף, האם יעלה על הדעת שמקרי מלשאצ"ל, אלא ע"כ כנ"ל משום שהמלאכה נעשה כדי שאנשים יהנו מהמלאכה, וזה מקרי צריכה לגופה.

חלל עליו שבת אחת וכו'

בעיקר קושיית המהרש"א תי' הגרא"ו (קו"ש שם אות שס) לפי המבואר באו"ח (סי' ש"ו) דמותר לחלל שבת כדי להציל מהמרת דת באונס, דחלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, והכא הוי מוטעין ושוגגין, ואפשר דדין כאנוסין. זה שאמר שדין כאנוסין הוא פלא, איזה אונס יש כאן. אבל אם נניח כדבריו מטעם חלל עליו שבת אחת וכו' למה רק אם אנוסים או שוגגין.

איזה מיתה

איתא בסנהדרין (עח, ב) יודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה, שנאמר (שמות ל"א) מחלליה מות יומת, אלא לא היה יודע באיזו מיתה נהרג, שנאמר (במדבר ט"ו) כי לא פרש שלא היה יודע באיזו מיתה. והק' בתוס' הרי מיתה סתם חנק היא, ותי' דמתוך הסברא היה מדמה לעובד עבודת כוכבים דבסקילה, דמחלל שבת בפרהסיא ככופר בעיקר דכופר במעשה בראשית. והשיג עליו הגרע"א דלפי זה לא היה ספיקו של משה רבינו ע"ה רק במחלל בפרהסיא דהוי ככופר בעיקר, א"כ עדיין מנ"ל לדינא דמחלל שבת בצנעא בסקילה, דילמא הא דמקושש בסקילה היינו דהקב"ה הסכים עם משה רבינו ע"ה בסברא זו ודוקא בפרהסיא אבל בצנעא מנ"ל.

ותי' בקו"ש (שם אות שנו) דקרא סתמא כתיב מחלליה מות יומת, ואין חילוק בין צנעא לפרהסיא, אלא שנסתפק מרע"ה בכוונת הכתוב, דאין סברא לומר, דהכונה היא לחנק, כיון דבפרהסיא דינו כעכו"ם, וקרא בכל גווני איירי, בין בצנעא בין בפרהסיא. א"כ כשהקב"ה גילה שהמיתה בסקילה, אז אפילו בצנעא מיתתו בסקילה. עוד תירצו האחרונים שלפי דברי מהרי"ק (סי' קס) שכדי שיהא נקרא "פרהסיא", די בזה שסוף

הדבר שיתוודע, ולא צריך שיעשה בפני עשרה ממש, א"כ אם חילל שבת בפני עדים והם יגידו לב"ד מקרי שפיר פרהסיא. ועי' בספר שושנת העמקים שכ"כ בספר ישועות יעקב (יו"ד סי' ב פירוש הקצר אות ה)

עוד יש לדייק בלשון התוס' שאין כוונתו שהיכא שמחלל שבת בפהסיא דינו בסקילה, אלא שהיה מסתפק משום ששבת באופן כללי הוא חמור, משום שאם חילל בפהסיא הוי כעובד ע"ז, א"כ אולי אפילו במחלל בצינעא דינו בסקילה, ולפי"ז אולי יש ליישב קושיית הגרע"א, שהקב"ה ענה לו שהוא צודק שכבכל חילול שבת, אפילו בצינעא יש חומרא, ומיתתו בסקילה.